

AİLE ARAŞTIRMALARINDA METODOLOJİK VE TEORİK EĞİLİMLER

Genel olarak sosyolojik araştırmalarda metodolojik açıdan izlenebilecek iki temel yol vardır. Klasik yaklaşım, dedüktif-nomolojik model, hipotetik-dedüktif akıl yürütmeye dayalı yol veya aksiyomatik format olarak adlandırılan metodolojik yaklaşımda önce belirli bir konudaki genelleme, yasa veya aksiyomatik ifadelerle dayanan teori veya modelden birtakım hipotezler çıkarılır, sonra da bu hipotezlerde dile getirilen ilişkilerin, tekabül ettikleri somut sosyal gerçeklikteki ilişkilerle çakışıp çakışmadığı sınanır. İstatiksel veya tümevarımsal akıl yürütmeye dayalı yol olarak adlandırılan diğer metodolojik yaklaşımda ise yukarıda anlatılan süreç adeta tersine çevrilmiştir. İnceleme konusuna ilişkin geliştirilmiş her türlü genelleme, yasa veya aksiyomatik ifadeler ile bunları kabul eden teori ve modeller, bu teori ve modellerden çıkarılan hipotezler gözardı edilir. Araştırmacı incelemeye değer bulduğu somut sosyal gerçekliğin içine doğrudan girer, ona katılır ve gözlemlerinin, gözlem yapabilme yeteneğinin ve sezgilerinin gücü oranında gözlemlediği durum içindeki değişkenleri saptar, bu değişkenler arasındaki ilişkileri ya uygunluk, farklılık, çeşitlilik veya sosyal ilişki (network) yumağını tespit etmek suretiyle çözümler, çözümlenmelerine dayanarak kurduğu hipotezlerini yeniden olgularla karşılaştırır. Böylece hipotezde dile getirilen ilişkiyi gerçekler ya da reddeder. Klasik yaklaşımı uygulayan araştırmacı hipotez, gözlem, sınama aşamalarını izlerken, bilimsel yöntemini alansal yaklaşıma göre belirleyen araştırmacı gözlem, hipotez, sınama aşamalarını izler.¹

Alansal yaklaşıma göre yapılan araştırmalar incelenen durum, olay ya da sürecin içsel işleyişine daha derinden nüfuz edebilmeye imkan sağlamalarının yanısıra, klasik yaklaşım için gerekli olan genelleme-

¹ Sosyolojik araştırmalarda metodolojik açıdan izlenen bu iki temel yol hakkında başvurulabilecek çeşitli kaynaklar arasında: Turner (1978), Bailey (1987), Çelebi (1990) sıralanabilir.

(1992) Aile Ansiklopedisi, Ankara: TC. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Yayını.

sına da
makla
göz ön
de ya
sistem
aynı o
şımın
gözlen
araştır
ladığı
nin sü
yaklaş

Öte ya
ayrı d
leri. B
gerçek
birleş
etkileş
ran b
örünt

Bu ge
nin h
örnek
rak t
içinde
yakla
kuru
de bu
lemel
kaçın
assur
izled
kuru
eden

¹ Klas
¹ Yığı